

Vergaderjaar 2007–2008

21 501-28

Defensieraad

Nr. 44

BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 maart 2008

Op 21 en 22 september heb ik met mijn EU-collega's van Defensie in Ljubljana, Slovenië, gesproken over de EVDB-missies op de Balkan en in Afrika, de ontwikkeling van militaire capaciteiten en de samenwerking met andere internationale organisaties, vooral de Navo. Hieronder volgt het verslag van deze informele bijeenkomst. Naar aanleiding van mijn toezegging tijdens het Algemeen Overleg op 13 februari jl. (Kamerstuk 21 501-28, nr. 43) informeer ik u ook over de EU-regels voor aanbestedingen bij missies in het algemeen en bij EUPOL Afghanistan in het bijzonder.

De EVDB-missies op de Balkan en in Afrika

Bosnië-Herzegovina

Alle ministers waren het erover eens dat thans geen besluit over de beëindiging van de operatie Althea kon worden genomen vanwege de regionale onzekerheid. Operatiecommandant generaal McColl (D-SACEUR) meldde dat de veiligheids situatie in Bosnië-Herzegovina nauwelijks was beïnvloed door de gebeurtenissen in Kosovo. Hij verwachtte dat de Bosnische autoriteiten in oktober 2008 alle taken zoals vermeld in de Dayton-akkoorden volledig zelfstandig zullen kunnen uitvoeren. De steun van operatie Althea aan de Hoge Vertegenwoordiger in Bosnië-Herzegovina was al lange tijd niet meer nodig geweest en dat zou in de toekomst waarschijnlijk zo blijven. Volgens generaal McColl zou een besluit tot beëindiging van de operatie echter pas kunnen worden genomen na sluiting van het kantoor van de Hoge Vertegenwoordiger. Hij herhaalde dat er geen sprake kan zijn van een verdere verkleining van de operatie. De eerstvolgende stap kan alleen maar de volledige beëindiging van de missie zijn. In dit licht riep hij troepenleverende landen op niet voortijdig hun eenheden terug te trekken.

Kosovo

De secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger, Solana, riep de lokale

partijen in Kosovo en Servië op tot kalmte. Verschillende ministers onderstreepten het Europese belang bij stabiliteit op de Balkan en wezen op het belang van een Europees perspectief voor Servië. Verschillende ministers stonden stil bij de Kosovaarse onafhankelijkheidsverklaring en verduidelijkten de positie van hun land ten aanzien van de erkenning van Kosovo. De Spaanse minister hechtte aan EU-eenheid ten aanzien van het vraagstuk Kosovo maar onderstreepte dat de kwestie van erkenning een nationale aangelegenheid betrof. EULEX en KFOR zouden hun neutraliteit in dit opzicht moeten bewaren. Ook de Slowaakse minister liet weten eerst de ontwikkelingen te willen afwachten alvorens de kwestie van erkenning van Kosovo in beschouwing te nemen. Nagenoeg alle ministers beklemtoonden in algemene termen het belang van goede samenwerking tussen de EU en Navo in Kosovo. Generaal McColl vermeldde dat hij zich als *deputy SACEUR* inzet voor intensieve samenwerking tussen EULEX en KFOR.

Tsjaad

Operatiecommandant generaal Nash uit Ierland meldde dat de ontplooiing van de operatie in Tsjaad na de beëindiging van de strijd tussen de Regering en de rebellen, was hervat en dat hij verwachtte dat de missie medio maart het niveau van initiële gereedheid zal bereiken. Volledige gereedheid voorzag hij nog voor het regenseizoen (mei/juni). Hij kondigde aan dat het *force generation*-proces door zou gaan om te voorzien in ontbrekende capaciteiten. Vooral de ministers van landen die al bijdragen aan de operatie in Tsjaad riepen hun collega's op dit ook te doen. Verschillende ministers drongen aan op handhaving van de onpartijdigheid en neutraliteit van de missie. Ik heb mij hierbij aangesloten en gemeld dat de Nederlandse regering op 29 februari een besluit zou nemen over een bijdrage.

De ontwikkeling van militaire capaciteiten

De secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger Solana noemde drie mogelijkheden om de beschikbaarheid van militaire capaciteiten te verbeteren. Ten eerste door een uitbreiding van de mogelijkheden van gemeenschappelijke financiering van operaties, ten tweede door een verruiming van de inzetmogelijkheden van de *EU Battlegroups* (bijvoorbeeld door deze ook te laten fungeren als strategische reserve van operaties) en ten derde via het Europese Defensie Agentschap (EDA). Het *Capability Development Plan* van het agentschap zou een belangrijke bijdrage moeten leveren aan versterking van de Europese militaire vermogens. EDA-chef Alexander Weiss sloot zich hier bij aan en riep de lidstaten vooral op om zoveel mogelijk informatie te verschaffen over hun nationale defensieplannen.

De Hongaarse minister wees op het probleem voor kleinere landen om naast bijdragen aan de *NATO Respons Force* en de *EU Battlegroups* ook nog bijdragen te leveren aan missies. De EU en de Navo zouden daarom meer moeten doen om hun processen op elkaar af te stemmen. Ook de Duitse minister wees op het belang van afstemming met de Navo. De Britse minister riep op in de juiste capaciteiten te investeren en stelde de recente aanschaf van veertig extra helikopters en twee C17's door de Britse krijgsmacht ten voorbeeld. Ook betoogde hij dat de *EU Battlegroups* waren bedoeld voor nood-inzet en niet voor de aanvulling van operationele tekorten die langs reguliere processen opgelost zouden moeten worden. Meer gemeenschappelijke financiering zou in zijn ogen leiden tot minder investeringen in bijvoorbeeld de benodigde transportcapaciteiten. Ook de Griekse en Litouwse ministers verzetten zich tegen gebruik van de *EU Battlegroups* als strategische reserve voor lopende

missies. De Zweedse minister opperde dat binnen een *battlegroup* afspraken konden worden gemaakt over kostendeling. De Franse minister wierp echter tegen dat eventuele noodsituaties zich ook bij de lopende EVDB-missies konden voordoen, zodat gebruik van de *EU Battlegroups* wel degelijk gepast was. Ook op gebied van financiering zou de impasse niet mogen voortduren.

De samenwerking met andere internationale organisaties

De secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger Solana onderstreepte in krachtige taal de noodzaak van solide betrekkingen tussen de EU en de Navo in Kosovo en Afghanistan. Hij vond dat structureel moest worden nagedacht over hoe om te gaan met EVDB-missies die niet onder Berlijn-Plus vallen en toch samenwerken met de Navo. Vervolgens schetste hij de stand van zaken ten aanzien van de samenwerking tussen EUPOL en ISAF in Afghanistan (er waren door EUPOL inmiddels overeenkomsten gesloten met zestien PRT's¹) en tussen EULEX en KFOR. Vanwege de politieke problemen werd in Kosovo de EU-Navo-samenwerking ter plekke door de respectievelijke commandanten geregeld.

Ik heb opgeroepen niet te berusten in de huidige politieke impasse in de samenwerking tussen de EU en de Navo en heb ervoor gepleit de bestaande kunstmatige hindernissen weg te nemen en te blijven streven naar een evenwichtig en overkoepelend compromis. Dit probleem wordt immers steeds urgenter omdat beide organisaties steeds vaker zij aan zij opereren. Constructieve samenwerking is daarbij onontbeerlijk. Ik heb het huidige en volgende voorzitterschap en de secretaris-generaal/hoge vertegenwoordiger Solana opgeroepen na te denken over instrumenten en mechanismen om de samenwerking met andere organisaties concreet te versterken en heb daarbij de volgende mogelijkheden aangedragen:

- hernieuwde pogingen om politiek overleg tussen het Politiek- en Veiligheidscomité (EU) en de Noord-Atlantische Raad (Navo) mogelijk te maken;
- blijvende aandacht voor gecoördineerde capaciteitsontwikkeling, in de *NATO-EU Capabilities Group*, zodat de samenwerking tussen EU en Navo wordt vergemakkelijkt;
- de mogelijkheid van landen-specifieke seminars, mogelijk door EU en Navo samen georganiseerd, waar experts informatie kunnen delen en respectievelijke strategieën kunnen bespreken.

Ook heb ik gepleit voor nauwere samenwerking tussen civiele en militaire structuren, zowel bij de EU als tussen de EU en andere organisaties.

Deze voorstellen kregen bijval van onder meer het Verenigd Koninkrijk. De Britse minister onderstreepte dat het juist de taak van de politieke leiding was om politieke problemen aan te pakken; dat mocht niet worden doorgeschoven naar de mensen in het veld. Minister Browne erkende dat de EU weliswaar een unieke organisatie was met middelen voor alle aspecten van crisisbeheersing, maar niettemin in de praktijk toch altijd moest samenwerken met andere organisaties. Coördinatie binnen en buiten de EU was dus geboden. Ook de Duitse minister Jung riep op de institutionele hordes te beslechten en onderstreepte dat ook de trainingsactiviteiten van EU en Navo in Afghanistan beter afgestemd zouden moeten worden. De Zweedse minister was eveneens bezorgd over de politieke moeilijkheden tussen EU en Navo. Beide organisaties zouden op alle niveaus informeel en formeel met elkaar moeten kunnen overleggen. De Griekse minister wees vooral op de noodzaak van autonome besluitvorming aan EU-zijde. Ook waarschuwde hij ervoor de huidige «delicate balans» te verstoren. De Cypriotische minister vond dat alle EU lidstaten gewoon toegang moesten hebben tot alle relevante Navo-informatie. Dit zou volgens hem begrepen moeten worden door diegenen die zich daar-

¹ Provinciaal Reconstructie Team.

tegen tot nu toe koppig verzetten. Ook de Maltese vertegenwoordiger vond dat de kunstmatige deling tussen EU-lidstaten opgelost moest worden en dat de EU-flexibiliteit op reciprociteit moest kunnen rekenen van Navo.

Aanbestedingen EUPOL AFGHANISTAN

Problemen bij aanbestedingen EUPOL Afghanistan

Mede vanwege zijn snelle ontplooiing kende EUPOL AFG aanvankelijk een gebrek aan financieel-administratieve experts, waardoor het niet lukte de benodigde documenten voor de aanschaf van materieel op te stellen. Het lid Pechtold stelde hierover eerder vragen. Inmiddels zijn de aanbestedingsprocedures voltooid en wordt het benodigde materieel, waaronder (gepantserde) voertuigen, geleverd. In overeenstemming met de gefaseerde ontplooiing van EUPOL buiten Kaboel gebeurt dit stapsgewijs. Als functionarissen aankomen, dan is het materieel er.

EU-regels voor aanbestedingen bij missies

De aanschaf van goederen, diensten en werken ten behoeve van EU-geleide missies is onderworpen aan de EU-aanbestedingsprocedures. Nederland is overigens voorstander van strikte toepassing van de Europese aanbestedingsregels, omdat dit transparantie en marktwerking bevordert. De uitvoering van een crisisbeheersingsoperatie kan echter snellere gunning van een opdracht vereisen dan mogelijk is binnen de aanbestedingsprocedures. In het kader van het Commissievoorstel voor een richtlijn voor overheidsopdrachten op het gebied van Defensie en veiligheid zet Nederland dan ook in op de mogelijkheid zowel militair als civiel materieel te kunnen aanschaffen zonder publicatie als de uitvoering van een operatie dat vereist. Nu kan dat alleen in bepaalde gevallen met militair materieel. Overigens leggen de EU-aanbestedingsprocedures geen beperking op aan de geografische oorsprong van aan te schaffen materieel. Dit is de Kamer in november 2007 gemeld in antwoord op vragen van het lid Pechtold (Handelingen TK 2007–2008, aanhangsel 366). De ervaringen van de aanvang van de EUPOL-missie hebben ertoe geleid dat voor EULEX Kosovo een speciale regeling is getroffen, waardoor 70% van de aanbestedingen in gang kon worden gezet voor het officiële begin van de missie.

De minister van Defensie,
E. van Middelkoop